

De Bimd

Ledenblad IVN Laarbeek

jaargang 48 - 2025 nr. 4

Beleef de natuur

Kopij voor blad 49-1

Graag uiterlijk 20 februari 2026

e-mailen naar redactie@ivnlaarbeek.nl

Over De Bimd en IVN Laarbeek

De Bimd is het verenigingsgebouw van IVN Laarbeek, aan de Beekseweg 3, 5735 CB Aarle-Rixtel. Ook de prachtige natuurtuin rondom dit gebouw en het ledenblad dragen deze naam. De officiële naam van IVN is Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid.

Vanuit het duurzame gebouw worden de meeste activiteiten georganiseerd. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is, met natuuractiviteiten, cursussen, projecten, ledenwandelingen, lezingen enz.

Kijk voor het landelijk IVN op: www.ivn.nl

Uitgebreide informatie over IVN Laarbeek vind je op de website www.ivnlaarbeek.nl Wil je lid worden van IVN Laarbeek? Meld je dan aan op deze site.

Kijk ook eens op onze Facebook-pagina:

www.facebook.com/IVNLaarbeek

Het is mogelijk om IVN Laarbeek te sponsoren. Dat kan op vrijwillige basis, of door IVN Laarbeek op te nemen in jouw testament. Maar ook door het plaatsen van een advertentie in ons blad De Bimd steun je onze vereniging. Kijk op de website of neem contact op via:

E-mailadres: secretaris@ivnlaarbeek.nl

Colofon

Ledenblad De Bimd
Uitgave van IVN Laarbeek
December 2025 nr. 48 - 4

www.ivnlaarbeek.nl

www.facebook.com/IVNLaarbeek

www.instagram.com/ivnlaarbeek/

Bestuur IVN Laarbeek:

Voorzitter: Han Konings
voorzitter@ivnlaarbeek.nl
tel. 06 147 540 80

Secretaris: Marleen Verboven
secretaris@ivnlaarbeek.nl
tel. 06 515 758 37

Penningmeester: Peter van Leuken
penningmeester@ivnlaarbeek.nl
Bankrek. NL77 RABO 012 891 6907
tel. 06 153 304 99

Overige bestuursleden:
Klaas Althuisen
Inge van Vonderen

Redactie:

Anneke en Ton op den Buijs
redactie@ivnlaarbeek.nl

Drukkerij Grafic Image, Beek & Donk

Inhoud

- 2 Colofon / Inhoud / Van de redactie
- 3 Van de bestuurstafel
- 4 - 5 Herfst, dé tijd voor de paddenstoel
- 6 - 7 Nacht van de nacht / Natuurwerkdagen
- 8 Gesprek met de penningmeester
- 9 Onderhoudsvriendelijke nestkasten
- 10 - 11 Waterwerkgroep: onderzoek kamsalamander
- 12 - 13 De jonge natuuronderzoekers (woensdaggroep)
- 14 De jonge natuuronderzoekers (donderdaggroep)
- 15 Boomfeestdag met De Sprinkel
- 16 - 17 Ervaringen van een beginnend weidevogel-
beschermers - 2
- 18 Plantaardig koken met Marrit
- 19 Kookworkshop / Ledenfeest
- 20 - 21 De imkers van IVN Laarbeek
- 22 Leucisme / De bijenwolf
- 23 Lezingen in IVN-gebouw De Bimd
- 24 Agenda

Van de redactie

- - Internationaal Jaar van de Vrijwilliger - -

De Verenigde Naties hebben 2026 uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Vrijwilliger. In Nederland gaat de publiekscampagne 'De kracht van doen' van start. Deze campagne is een ode aan ieder die zich vrijwillig inzet voor de ander.

Ook onze vereniging draait helemaal op vrijwilligers. In het ledenblad dat voor je ligt, lees je over de vele activiteiten. Wat willen we die allemaal graag in stand houden en liefst uitbreiden! Voor onze natuur en al die mensen die van de natuur genieten.

Wil jij daar jouw steentje aan bijdragen? Een regelmatige bijdrage in bijvoorbeeld werkgroepen of als begeleider bij onze jeugdgroepen? Of incidenteel bij evenementen? Het is ontzettend leuk om met andere enthousiaste natuurliefhebbers iets tot stand te brengen. Kijk eens in dit blad, op onze website of op facebook wat we allemaal doen.

Meld je aan of vraag informatie. Contactgegevens staan op onze website. Je wordt met open armen ontvangen.

Dank aan iedereen die een bijdrage voor deze editie van het ledenblad heeft verzorgd. Veel plezier met lezen!

We wensen
je een
groen &
gelukkig
2026!

ivn natuur
educatie

Besluiten nemen is niet alleen een kwestie van wikken en wegen maar ook van dapperheid

Zomaar een vraag die al zeker 20 jaar oud is. Moeten we een kunstmestfabriek als Yara-Sluiskil nog langer in Nederland ondersteunen? Deze ene fabriek gebruikt ongeveer 2 miljard m³ aardgas per jaar, dit is nog meer dan alle huishoudens in Noord-Brabant samen. Wij betalen voor elke m³ aardgas ongeveer 1,20 euro. (0,50 € kaal en 0,70 € belasting) per m³. Dit kunstmestbedrijf Yara-Sluiskil betaalt geen energiebelasting en krijgt zo in feite bijna 1400 miljoen euro verkapte subsidie. De kunstmest veroorzaakt bovendien een flink stuk van ons stikstofprobleem, het bedrijf produceert namelijk ammonium- en nitraatkunstmest uit lucht.

De kunstmest is nodig om onze planten harder te laten groeien maar dit komt ook voor een deel als vervuiling in ons oppervlakte- en bodemwater terecht. Onze planten moeten top-oogsten leveren om onze dieren te kunnen voeren. Ongeveer twee derde van onze vlees- en zuivelproducten wordt geëxporteerd. Maar dieren produceren niet alleen vlees en zuivel, ze produceren vooral mest. Ze produceren vooral (stikstof-)meststoffen, in totaal zeker 5 keer zoveel als alle vlees- en zuivelproducten bij elkaar en deze mest blijft bijna allemaal in Nederland achter, op en in de bodem en de rest van het milieu.

Als we onze vlees- en zuivelproductie laten afnemen tot anderhalf keer van wat we zelf als land kunnen opeten dan zou het stikstofprobleem in één klap opgelost zijn. Maar dit vergt een lange termijnplanning. Jaarlijks stopt 5 procent van de boeren. Als de staat hun mestquotum oekoopt is het stikstofprobleem in 12 jaar echt opgelost. Dit wist men 20 jaar geleden ook, maar niemand durft dat te benoemen en het is voor een politicus ook impopulair. Daarnaast heb je ook nog lobbyisten van ondersteunende bedrijven die onze politici van alles influisteren. Als er (te) laat besluiten worden genomen, doen ze extra pijn.

Waar moeten wij als IVN besluiten over nemen die pijn gaan doen?

Ons IVN-gebouw wordt uitsluitend elektrisch verwarmd. Dit is niet duurzaam ondanks dat we gebruik maken van zonnepanelen. In de zomer leveren we de stroom die we over hebben aan het stroomnet en in de winter gebruiken we stroom die voor een groot deel uit kolen-, gas- of kerncentrales komt. De salderingsregeling zorgt ervoor dat we financieel ongeveer quitte spelen. Deze regeling verdwijnt in 2027. De stroom die je gaat leveren in de zomer zal een paar cent per kWh opbrengen en de stroom die we in de winter moeten aankopen gaat misschien wel 30 cent per kWh kosten! Op een verbruik van 7000 kWh op jaarbasis wordt dit een kostenpost van 2000 euro! Er is al gekeken naar een duurzamer alternatief zoals een airco/warmtepompsysteem. Dat maakt van 1 kWh stroom ongeveer 3 kWh aan warmte, maar ook deze investering met onderhoud en afschrijving (900 euro per jaar) is duur. We opperen nu om kleine groepen van minder dan 9 mensen in de winter thuis bij elkaar te laten komen en niet in het IVN-gebouw. Maar we weten nog steeds niet echt wat de overheid precies gaat doen.

Kikkerconcert

Een heel andere vorm van energie is onze menselijke energie, vooral van onze vrijwilligers. De laatste uitvoering van het Kikkerconcert verliep weer uitstekend, vooral door veel energieke IVN'ers.

Maar bij de opruimdag waren er echt te weinig mensen. Voor diegenen die er toen wel waren, voelde het als een last, we worden ook allemaal een dagje ouder. Voor wie doen we dit allemaal, en waarom? Niet voor de financiën heb ik begrepen maar wel voor een gezellige dag in ieder geval. Maar het moet wel voor **iedereen** gezellig blijven en als hier de hardste werkers het niet meer zo gezellig hebben, moeten we ons afvragen of we wel door moeten gaan met onze kikkerconcerten.

Impopulaire beslissingen en vooruitkijken

Over een aantal zaken zullen we impopulaire beslissingen moeten nemen, of het zó regelen dat het werk gemakkelijk te doen is. Of dit nu gaat over de energiestrategie voor ons gebouw of over het organiseren van een concert. Normaal is een langere planning van waar je naar toe wilt, het beste. Helaas leven we tegenwoordig in een wereld waar de ontwikkeling steeds sneller gaat en daardoor leven we steeds meer in de waan van de dag. Maar toch zal het belangrijk blijven, ook al doen we dit maar voor een klein deel, om verder vooruit te kijken.

*Het Kikkerconcert, o zo gezellig, een feest voor iedereen.
Maar, wie helpt er mee opruimen?
Tafels en stoelen schoonmaken en wegzetten meteen?
De kramen afbreken en opruimen?*

*Wil je een paar uur meehelpen? Meld je dan nu al aan.
Bij evenementenwerkgroep@ivnlaarbeek.nl
Dan kan het Kikkerconcert door blijven gaan!*

Herfst! Dé tijd voor de paddenstoel, een geliefd onderwerp voor alle natuurfotografen

Wij, Nathalie en Geri, hebben beiden een groot bestand aan foto's met paddenstoelen en daar zijn we ons verder in gaan verdiepen.

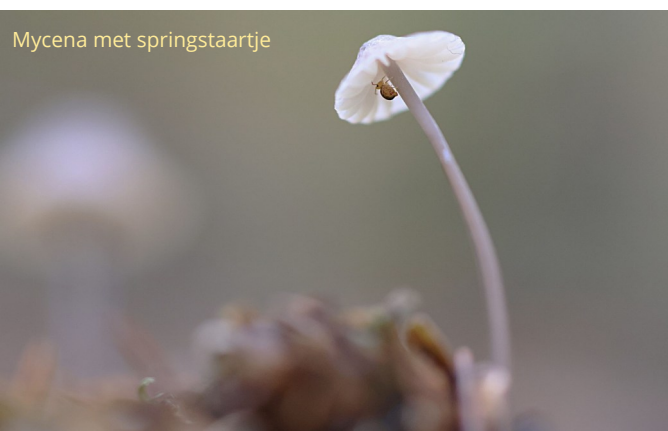
Wat als eerste opvalt, is dat er zoveel verschillende paddenstoelen zijn dat het vaak moeilijk is om de juiste naam ervan te vinden, zelfs met de app Obsidentify. Daarom meteen de oproep aan alle paddenstoelkundigen om te reageren als we een verkeerde naam bij een paddenstoel hebben staan.

Een paddenstoel is de vrucht van een zwam die ondergronds leeft. Paddenstoelen hebben verschillende functies in de natuur. Ze zijn vooral opruimers van natuurafval.

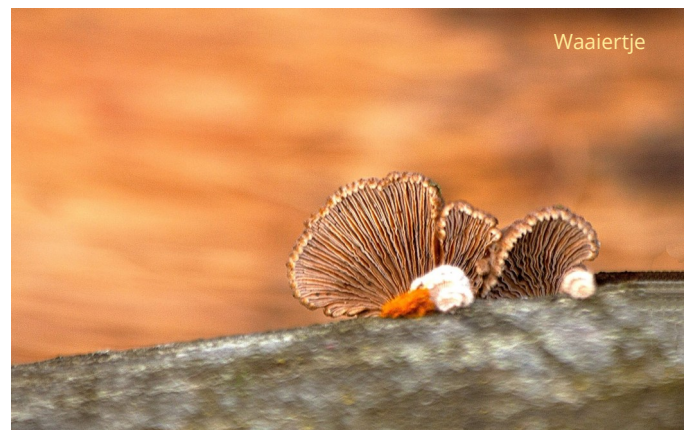
Zonder paddenstoelen zou het bos er heel anders uitzien. Ze zorgen ervoor dat bladeren, takken en ander organisch materiaal worden afgebroken en weer als voedingsstoffen in de bodem terechtkomen. Hierdoor krijgen bomen en planten de kans om te groeien en blijft het ecosysteem in balans. Bovendien zijn sommige soorten paddenstoelen ook een belangrijke voedselbron voor verschillende dieren, zoals slakken, insecten en zelfs herten.

Paddenstoelen zijn hoofdzakelijk in te delen in drie groepen: symbionten, saprofieten en parasieten. Deze drie groepen hebben een verschillende manier om hun voedsel te bereiken. Dat is weer van invloed op de plek waar de paddenstoel verschijnt. De ene paddenstoel leeft in harmonie met z'n gastheer, de ander ruimt het bos op en een derde kan zelfs een boom dood maken. Dat doen ze gelukkig wel pas als een boom al verzwakt is.

Paddenstoelen zijn er in allerlei soorten en maten. Elk seizoen verschijnen er nieuwe soorten, waardoor fotograferen van paddenstoelen altijd interessant blijft

Wist je dat?

Wist je dat...

één van de meest giftige paddenstoelen ter wereld ook in Nederland groeit? De *Amanita phalloides* ofwel de groene knolamaniet. Zelfs het binnenkrijgen van een heel klein stukje kan al dodelijk zijn, voor zowel mens als dier. Als er van deze extreem giftige paddenstoel gegeten wordt, treden tien uur erna pas verschijnselen op en kan er niets meer aan gedaan worden. Helaas bestaat er ook geen tegengif. Het aanraken is niet gevaarlijk.

Groene knolamaniet (ei)

Wist je dat...

de zwamvlok van de sombere honingzwam in de Blue Mountains in Oregon, Amerika maar liefst de grootte heeft van 965 hectare grond. Dit is even groot als 1920 voetbalvelden! Er wordt geschat dat deze schimmel tussen de twee- en achtduizend jaar oud is, maar ten minste 2400 jaar! Een flink bejaarde paddenstoel dus.

Bloeddruppelstekelzwam

Wist je dat...

de bloeddruppelstekelzwam door natuurlijke ververs gebruikt wordt om beige en bruingroene kleurstoffen te maken.

Koraalzwammetje

Elfenbankje

Wist je dat...

het elfenbankje in China en Japan wordt gebruikt als medicijn bij HIV, Herpes, auto-immuunziekten als MS, diabetes type-1 en verschillende vormen van kanker.

Wist je dat...

bodemschimmels ook een anti-erosie functie hebben? Hun kleverige draden houden gronddeeltjes samen. Zo zorgen ze ervoor dat bij heftige regenval de bodem op zijn plek blijft en niet zomaar wegspoelt.

Wist je dat...

heksenboter zich kan verplaatsen en dan een glanzend kruipspoor achterlaat en dat vliegenzwammen samenwerken met berkenbomen en eiken.

Vliegenzwam

Wist je dat...

Mensen eetbare houtzwammen zoals oesterzwammen kweken. Bij De Bimd groeit de oranje oesterzwam.

Oranje oesterzwam

Door Nathalie Waters en Geri Marinussen
Fotowerkgroep Kieknou

Nacht van de Nacht op Croy

Zaterdag 25 oktober, stevige regenbuien met krachtige windstoten maakten er een echte herfstdag van. Gelukkig werd het in de middag droger. Ondanks de nattigheid hadden zo'n 15 mensen zich verzameld op de parkeerplaats van Kasteel Croy om een nachtwandeling te gaan maken. De lichtgloed van Eindhoven, Helmond en de omliggende dorpen was goed aan de hemel te zien. Gids Henk van Beek verwelkomde de wandelaars en vertelt hen over het omringende landschap, maar vooral ook over de mysterieuze bouwgeschiedenis van dit bijzondere kasteel, over de grondleggers en hun achtergrond.

De duisternis maakte het moeilijk om het natte wegdek te volgen, laat staan om de activiteiten van dieren goed waar te nemen. Veel dieren zijn juist in het donker actief, zoals vleermuizen en egels, maar ook eenden. Zodra het donker wordt, gaan zij op pad om voedsel te zoeken. Een egel legt met gemak meer dan een kilometer per nacht af. Eenden slapen vaak overdag en foerageren 's nachts op sappige weilanden. Vleermuizen jagen in het donker, omdat ze dan minder concurrentie hebben van andere dieren (vooral vogels) die ook op insecten jagen.

De wandeling werd afgesloten met chocomel en iets lekkers in de schuur van Streekwinkel Croy.

Natuurwerkdagen 2025

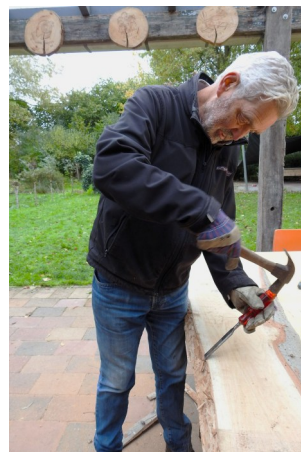

Op de natuurwerkdagen van vrijdag 31 oktober en zaterdag 1 november is er hard gewerkt. De weersomstandigheden waren wel heel verschillend: vrijdag een droge, grijze dag, zaterdag druilerig en kil.

Het zijn altijd heel bijzondere dagen. Mensen die elkaar niet kennen, steken samen de handen uit de mouwen om een klus te klaren. IVN Laarbeek laat het hen aan niets ontbreken. Koffie, thee, soep, broodjes, het staat allemaal klaar voor de harde werkers. Klaargemaakt door vrijwilligers van de eigen catering.

Dit jaar is het plan om op vrijdag een ijsvogelwand te bouwen. Op zaterdag wordt er een monumentale wilg langs het wandelpad vrijgezet. Deze boom staat omringd door struiken en ijzeren hekken, die een afscheiding vormen tussen het Laarbeekersbos en de IVN-tuin. Ze worden opgeruimd om de wilg wat meer ruimte te geven.

Het ontbreekt ook dit jaar niet aan vrijwilligers. Naast een 'vaste' vrijwilligster hebben zich op vrijdag personeelsleden van het Nederlands Inkoop Centrum NIC uit Eindhoven aangemeld. En natuurlijk ook diverse vrijwilligers van onze eigen vereniging!

Met financiële steun van het Ijsvogelfonds van Vogelbescherming Nederland kunnen deze vrijwilligers onder leiding van Gerrit Post aan het ijsvogelproject beginnen. Grote eikenhouten planken worden van schors ontdaan.

Beleef de natuur

In één van de planken zijn vantevoren de openingen voor de kunstnesten uitgezaagd. Aan de rand van de poel worden twee steunpalen in de grond geslagen.

Daaraan bevestigt men met speciale bouten de planken. Achter de gaten worden de kunstnesten geplaatst. Zo'n nest bestaat uit een holle pijp met daaraan een nestkamer. Bovenop het nest wordt een laag zand aangebracht. Aan de voorzijde steken de werklieden twee stokken in de zandwal, als rustplek voor de vogel.

Op de natte zaterdag gaan de vrijwilligers aan de slag met het weghalen van struiken en kleine boompjes rondom de historische wilg. Dat is een heel karwei, zeker omdat alles druipnat is. Met kruiwagens worden de takken met en zonder blad naar een opslaghoop gereden.

Daarna worden de houten en ijzeren hekken gesloopt. Zij vormden de afscheiding tussen het Laarbeekersbos en de IVN-tuin. De palen worden netjes naar de opslag gebracht. Die komen altijd nog van pas.

Ook op andere plekken in de natuurtuin wordt gewerkt. Overdadige hoeveelheden bladeren en struiken worden opgeruimd en de paden worden geveegd. Tot slot wordt er na alle werkzaamheden een foto gemaakt van de bijna complete natuurtuinwerkgroep onder de vrijgemaakte wilg. Dank aan alle vrijwilligers!

In gesprek met penningmeester Peter van Leuken

"Fantastisch hoe onze natuurtuin eruit ziet"

Sinds begin dit jaar is Peter van Leuken penningmeester van IVN Laarbeek. Tijd om eens een praatje met hem te maken. Hoe heeft hij dit jaar ervaren en welke ideeën heeft hij voor een ook in de toekomst actieve IVN afdeling?

Peter is werkzaam op de ICT-afdeling van Bavaria. Voor hij daar zijn bestemming vond, had hij al verschillende banen gehad zoals werkvoorbereider in de bouw, hoofd crediteuren en inkoper bij Bavaria. "Ik heb allerlei opleidingen gedaan waar ik niet mee werk. Maar je hebt altijd wel iets aan die opleidingen."

Peter speelde badminton bij BC Mixed in Beek en Donk en bij die club was hij ook penningmeester. Een pijnlijke knie maakte een einde aan het badmintonplezier. "Ik was nog wel penningmeester maar als je zelf niet meer kunt spelen, verdwijnt de interesse." Hardlopen en wandelen gaat nog wel. Een mooie uitdaging is een wandeling in etappes naar Rome. "Een keer per jaar ga ik een dag of acht wandelen, zo'n dertig kilometer per dag. Op dit moment heb ik totaal 700 km afgelegd."

Meer samenwerking van de werkgroepen

Begin dit jaar kwam de vraag of Peter penningmeester van IVN Laarbeek wilde worden. "Frans van den Heuvel zei dat IVN Laarbeek een penningmeester nodig had. Ik wilde dat wel doen maar liever niet naar allerlei activiteiten. IVN heeft me altijd wel getrokken. Ik was vanaf de eerste dag welkom. Het was even zoeken hoe de structuur met al die werkgroepen in elkaar zit. Het zijn nog steeds groepjes. We moeten meer samenwerken."

Overall reclame maken

Als penningmeester vindt Peter het belangrijk dat de werkgroepen inzicht hebben in inkomsten en uitgaven. Daarom geeft hij daar ieder kwartaal een overzicht van.

Zoals bij veel verenigingen is ook bij IVN Laarbeek de vergrijzing reden tot zorg. Hoe zorg je voor nieuwe aanwas, hoe bereik je nieuwe vrijwilligers? Volgens Peter is communicatie een belangrijk middel. "Je hebt een goede promotor nodig. Maak overall waar je komt reclame. Bij je vrienden, op je werk. Of via TikTok, bij een evenement, maak reclame, het kost niks. Mensen willen best wat doen voor een vereniging, maar wel een klein afgebakend geheel."

Samen zorgen voor onze natuur

Naar de toekomst van de natuur in Nederland kijkend, vindt Peter samenwerking van overheid, bedrijven en burgers belangrijk. "We wonen met veel mensen hier. We moeten accepteren dat ons land vol is. Zolang onze landbouw nog voor export produceert, zijn we verkeerd bezig. We moeten met ons allen zorgen voor wat we nog aan natuur hebben." Als voorbeeld van samenwerking noemt hij een project in Valkenswaard. "Daar is een weg aangelegd op poten. Eronder is een mooi natuurgebied ontwikkeld."

Een van de mooiste ervaringen bij onze vereniging vindt Peter de zorg voor de natuurtuin. "Het terrein rond De Bimd ziet er fantastisch mooi uit maar vraag me niet wat voor planten en bomen er staan."

Beleef de natuur

Nieuwe onderhoudsvriendelijke nestkasten in Groene Long

Om plezier te beleven aan het kijken naar vogels en iets van het vogelleven te begrijpen is in 2002 in de Groene Long van Beek en Donk een prachtig vogelnatuurpad gemaakt. In de nabijheid van de wandelroute zijn toen verschillende typen nestkasten geplaatst, waarin vele soorten vogels kunnen broeden.

Na ruim 20 jaar zijn deze kasten versleten. Daarom heeft Vogelwerkgroep De Ortoolaan van IVN Laarbeek besloten om alle 25 nestkasten te vernieuwen. Het jaarlijks controleren en schoonmaken van de kasten werd ook een steeds groter probleem. Veel leden van de vogelwerkgroep zijn op leeftijd en het klimmen is niet ongevaarlijk. Vandaar de vraag: Kun je de nestkasten ook schoonmaken zonder te klimmen? Een uitdaging voor Antoon Sips om hiervoor een oplossing te bedenken.

Tekst Antoon Verhoeven,
Foto's Antoon Verhoeven en Ton op den Buijs

Na enig experimenteren heeft hij hiervoor een heel handig en bruikbaar systeem ontwikkeld. Met een speciale uitschuifbare stok lukt het om de hiervoor aangepaste nestkasten van de vooraf gemonteerde ophanglat te tillen en na het schoonmaken weer terug te plaatsen. Inmiddels heeft de vogelwerkgroep de nieuwe nestkasten in de Groene Long opgehangen. Het door Antoon Sips ontwikkelde ophangstelsysteem blijkt prima te werken. Het jaarlijks controleren van de kasten vergt nu beduidend minder tijd. Het aan de grond schoonmaken van de kasten is veel prettiger dan het staande op een ladder en het kan ook veel grondiger gebeuren.

De nieuwe nestkasten zijn heel duurzaam gemaakt. Ze kunnen zeker weer 25 jaar mee. De kasten zijn gemaakt van robinia (hout van de acacia). De deksels zijn voorzien van dakleer. Omdat houten ophanglatten vaak problemen geven is er gekozen voor kunststof. De kunststof lat wordt met houtdraadbouten en drukveren aan de boom bevestigd. De drukveren zorgen ervoor dat de ophanglat niet in de boom kan groeien.

Van het vogelnatuurpad is een mooie folder gemaakt. Een prima hulpmiddel om op eigen gelegenheid de wandelroute te verkennen. Onderzoek heeft aangetoond dat er het jaar rond wel vijftig vogelsoorten in de Groene Long kunnen voorkomen. Deze staan allemaal afgebeeld in deze handzame folder.

Bij het Parkpaviljoen staat ook een paneel met informatie over de route. Vanaf hier kun je de routemarkering met het opschrift 'Vogelnatuurpad' volgen. In het gemeentehuis en bij het IVN liggen de folders om mee te nemen.]

De Groene Long in Beek en Donk is een mooi gevarieerd natuurgebied met goede wandelpaden. Langs de route staan borden met informatie over allerlei bezienswaardigheden. Kerst is een mooie tijd om hier eens te gaan wandelen. Gezond, leerzaam en heel ontspannend.

Antoon Verhoeven

Van de waterwerkgroep

Nachtmerrie eindigt in...

Schreef ik november 2022 nog enthousiast over de nieuw ontdekte populatie kamsalamanders in de Schapengracht, zo groot was de schok dit jaar.

Onderzoek kamsalamander

Voor Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON) doen we vanuit de waterwerkgroep onderzoek naar de populatie kamsalamanders in de Schapengracht. Dit doen we op een gestandaardiseerde methode die in heel Nederland in dezelfde periode wordt toegepast. Tussen 1 april en 1 juni worden twee keer één nacht met een minimale tussenpoos van twee weken 6 fuiken geplaatst in de poel. Daarnaast wordt er gezocht naar eitjes. In de ochtend worden de fuiken gelegeerd en worden het aantal, de soort en het geslacht van de salamanders genoteerd. In juni en juli wordt nog eenmalig met een groot RAVON-schepnet (afmeting 55 x 70 cm) geschept naar larven. Op dat moment wordt ook een beschrijving gemaakt van het habitat volgens een standaard formulier. Door op deze gestandaardiseerde manier in dezelfde periode onderzoek te doen, hoopt RAVON inzicht te krijgen in de trend van deze mooie, beschermde, maar vooral ook zeldzame soort.

We zijn gestart in 2023 gestart met fuikenonderzoek, nadat we in 2022 één larve hadden gevangen met een schepnet. Sindsdien hebben we jaarlijks enkele volwassen dieren en enkele larven gevangen. Naast de kamsalamander komen ook de alpenwatersalamander en kleine watersalamander in grote getallen voor. Niet alleen salamanders, ook de beschermde poelkikker, levendbarende hagedis, drijvende waterweegbree, moerashertshooi, zonnedauw en dubbelloof zijn soorten die we hier aantreffen. Kortom een bijzondere locatie op de grens van Laarbeek en Helmond.

Schok

Des te groter was de schok dit jaar. Op 20 april 2025 hadden we de fuiken geplaatst. Toen we deze de volgende ochtend gingen legen, zaten deze vol met zonnebaarzen. Maar liefst 150 stuks in 6 fuiken. Deze invasieve exoot heeft als eigenschap dat ze alles eten wat beweegt. Een volwassen salamander is te groot, maar de larven hebben geen schijn van kans. De tweede ronde vingen we ook meer dan 150 zonnebaarzen. Vorig jaar vingen we er niet een. Dit maakt duidelijk hoe snel een populatie van deze invasieve exoot zich weet te vermeerderen. Dramatisch voor de inheemse dieren die leven in deze poel. We hebben dan ook geen een kamsalamander meer gevangen en nog een enkele kleine watersalamander.

zonnebaars

Tekst en foto's Marcel Cox

Situatie april 2025 met rechts in het midden een fuik. Flinker drijftillen mannagrass. Wateroppervlak voor ruim 80% bedekt. Niet optimaal voor voortplantingswater.

Situatie september 2025. Poel drooggevallen. Mannagrass ligt als een deken op de bodem.

September 2025 organisch materiaal inclusief deken manna-gras wordt verwijderd.

Vervolg waterwerkgroep

16 november 2025. Poel vult zich langzaam. Maar het is nog erg droog, 75% van het oppervlak staat nog droog.

17 november 2025

Geluk

Wat een geluk met een droog voorjaar en een droge zomer. Door de aanhoudende droogte en het uitzakken van het grondwater viel de poel deze zomer droog. Dit laat maar weer zien hoe belangrijk het is dat poelen niet te diep worden gegraven en om de paar jaar droogvallen. Aanwezige vis wordt dan opgegeten door vogels en kleine zoogdieren of gaan dood.

Geluk bij een ongeluk had ik de opdracht vanuit Bosgroep Zuid-Nederland om dit jaar de poel te maaien buiten de kwetsbare periode van aanwezige dieren. Ik heb dankbaar gebruik gemaakt van deze opdracht om al het organisch materiaal af te laten voeren, op enkele kwetsbare vegetatie met moerashertshooi in de oeverzone na. De vissen zijn er op dit moment uit. Er staat nog weinig water in. We zijn zeer benieuwd of de kamsalamanders zich in het voorjaar van 2026 weer laten zien. Super spannend!

10 september, placemat maken

Woensdagmiddag 10 september 2025, prachtig weer en het nieuwe Jeugd-IVN-seizoen gaat weer beginnen. Een twintigtal kinderen, waarvan 15 nieuwe instromers, komen vol verwachting naar de 1e bijeenkomst. Cees geeft eerst wat uitleg over de Jeugd-IVN en de rest van de begeleiding stelt zich voor.

Vandaag gaan we een collage maken van je lievelingsdier(en) om er vervolgens een placemat van te maken. Iedereen snuffelt in de vele tijdschriften om hun favoriete dier te scoren. Er wordt geknipt en geplakt en de eindresultaten mogen er zijn. Even door het seal-apparaat en de placemats zijn klaar. Op het einde nog even lekker rondgelopen in het IVN-bos.

8 oktober, paddenstoelen

De herfst is al een beetje begonnen en daarom gaan we op 8 oktober op zoek naar paddenstoelen in het bos bij Grotels-hof. Het is droog en lekker wandelweer en iedereen heeft er zin in om, gewapend met een spiegeltje, het bos te gaan verkennen. Het is even zoeken maar uiteindelijk zien we diverse soorten: de gewone zwavelkop, de gele aardappelbovist, de russula en een helm-mycena.

Herfstbladeren verzamelen

Onderweg verzamelen we herfstbladeren die we de volgende keer nodig hebben en vangen we ook nog even een kikkertje langs de Esperloop.

Na een gewone krulzoom, een parelamaniet en natuurlijk mag een vliegenschwam niet ontbreken, zijn we terug bij de auto's. Met een zak vol bladeren en een plantenpers gaat iedereen voldaan naar huis.

12 november werken met bladeren

Op woensdag 12 november komt iedereen met een volle plantenpers met herfstbladeren naar de Bimd. Eerst geeft Cees een presentatie over de natuur in de herfst: vallende bladeren, trekvogels, winterslaap enz.

We gaan vanmiddag met bladeren dieren maker en een masker. Iedereen haalt zijn of haar plantenpers leeg en de totale voorraad herfstbladeren is indrukwekkend.

Er wordt druk gezocht naar de juiste grootte en kleur van een blad om een olifant, een pauw of een eekhoorn te kunnen maken.

Tikkertje

Na anderhalf uur knutselen nog lekker even naar buiten. We gaan tikkertje spelen in 4 groepen: de herten moeten eikels zien te bemachtigen bij de boom waar ook 2 tikkers staan die de voorraad voedsel beschermen. De vossen proberen kastanjes te verzamelen als de tikkers druk bezig zijn met de herten.

Een gezellige middag waarop weer hard gewerkt is.

De jonge natuuronderzoekers van IVN Laarbeek

Zaden

In september starten we met 21 kinderen het nieuwe schooljaar.

We beginnen met 'Spiders': iemands naam roepen en een bol garen gooien. Zo ontstaat er een kleurig spinnenweb en kunnen de kinderen elkaar bij naam leren kennen.

Daarna duiken we in de wereld van de zaden. Met een microscoop en een loep kun je die heel goed observeren. Hoe gaat dat met de verspreiding van zaden? En welke zaden vind je rondom de Bimd? Natuurlijk worden er ook prachtige kunstwerkjes gemaakt; deze drie meiden zijn dan ook apetrots!

Oktober, Kunstige karkassen

In het Heemhuis in Aarle-Rixtel is een expositie van Theo de Jong met de mooie naam Kunstige KARKASSEN. Theo de Jong zelf leidt ons rond!

"Het was een leuk uitje.

De karkassen waren heel erg leuk, want je zag het binnenste van een dier. We vonden het vet dat je goed de verschillen zag tussen vogels en zoogdieren. Het was wel een goed begin met de presentatie maar we vonden het ook wel een beetje vies, dat komt omdat je de vellen en skeletten van al die dieren zag. De geschiedenis van het Heemhuis vonden we ondanks dat het wat saai was toch wel interessant."

Maaïke en Jada

Donderdagavondgroep

November, kriebelbeestjes

Weten jullie dat het op 5 december Internationale Wereldbodemdag is? Een gezonde bodem vol leven is overal onmisbaar! En bodemdieren spelen hierin natuurlijk de hoofdrol. Zij eten planten- en dierenafval op en zetten dat om in kleine voedseldeeltjes. Bomen en planten kunnen hier weer van groeien.

Na deze informatie staan wel 30 loepjes met spinnen, pisbedden, duizendpoten en andere kriebelbeestjes klaar voor onze jonge natuuronderzoekers. "OHH en IEK"! Buiten, onder de loszittende bast van weggrottende takken, kunnen de kinderen er nog meer vinden. Weer binnen maken ze een mooi versierd oorwormen-hotel.

Tip voor thuis: laat voortaan gerust blaadjes, stenen en wat hout in je tuin liggen.

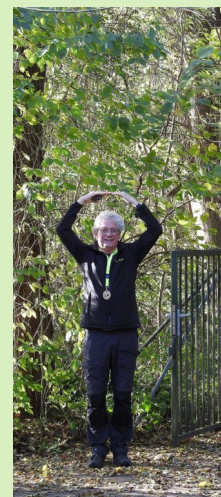
Beleef de natuur

Boomfeestdag met De Sprankel

Vrijdag 14 november zijn de boomfeestdagen bij IVN Laarbeek afgesloten. In totaal hebben vijf Laarbeekse scholen met de groepen 5 en 6 meegedaan met ruim 200 leerlingen. Vanuit het IVN hebben 20 vrijwilligers gezorgd dat het voor alle kinderen een fijne boomfeestochtend werd. Ook het weer zorgde ervoor dat we alles buiten konden doen bij een aangename temperatuur.

De ochtend begon met een interactieve presentatie over bomen met het thema 'Lekker leven met bomen'. Opvallend was dat al veel leerlingen veel weten over bomen. Bij het ren-en-tik-spel buiten op het grasveld moesten de vossen hun hol verdedigen waar zij alle eikels, kastanjes, dennenappels en walnoten uit het bos verzameld hadden. Twee groepen eekhoorns en twee groepen wilde zwijntjes probeerden zonder getikt te worden hun eigen eten te stelen uit het vossenhol. Elke ochtend renden en tikten de kinderen vol enthousiasme.

verhaal, hoe oud is de boom, wat heeft die meegemaakt.

- Het winkeltje: welke producten kunnen we kopen in de supermarkt die iets te maken hebben met de bomen en om welke bomen gaat het dan.
- De boom is een allemansvriend: wie en wat hebben plezier van een boom?

Aan het einde van de ochtend werd nog de vraag gesteld: Wat heb je vandaag geleerd? De vingers vlogen de lucht in. We hoorden allerlei antwoorden zoals:

Ik heb geleerd: ...hoe je bomen kunt meten,
...dat alle bomen anders zijn,
...dat bomen belangrijk zijn,
...dat bomen zorgen voor zuurstof,
...dat we niet kunnen leven zonder bomen,
...dat papier van bomen gemaakt wordt.

Dankzij de enthousiaste leerlingen, leerkrachten, begeleidende ouders, opa's en oma's, de financiële bijdrage van de gemeente, het weer en onze eigen IVN-vrijwilligers waren het zeer geslaagde boomfeestdagen.

De scholenwerkgroep IVN Laarbeek

Na de ranja, het fruit en de koffie/thee begonnen de activiteiten. In vijf groepjes werd er om het kwartier een andere activiteit gedaan. De activiteiten waren:

- Het meten van bomen: hoe hoog is de boom, hoe dik is de boom en hoe breed is de kruin.
- Boombladeren: de functie van boombladeren, elke boom heeft een andere bladvorm, een bladmemory en een kunstwerk maken met wasco door een blad over te trekken.
- De boom vertelt: hoe ziet een boom er van buiten en van binnen uit, de binnenkant van de boom vertelt zijn

Ervaringen van een beginnend weidevogelbeschermer,

In drie edities van dit blad laat Cor Peters je kennismaken met de ervaringen van een weidevogelbeschermer, Intensief en vaak zwaar werk, maar o zo nodig. In deel 1 vertelde Cor hoe hij op latere leeftijd nog weidevogelbeschermer werd. In deze aflevering gaat het vooral over zijn veldervaringen in Mariahout.

Nesten wulp en grutto moeilijk te vinden

Legsels van de wulp en de grutto zijn in het lange gras nog veel moeilijker te vinden dan de kievit of de scholekster in de akkers. Aan het gedrag van twee wulpen kunnen de deskundigen zien of er een nest is. In andere jaren heeft de Mariahoutse groep via Brabants Landschap in de vroege ochtend wel eens een drone ingezet om het nest te vinden. In de vroege ochtend is het contrast tussen de warme eitjes en de koude omgeving het grootst. Op die 12e mei had Jos van de Kam het er al over om een drone te bestellen. Jos van den Heuvel liep in de richting waarvan hij dacht dat het nest moest liggen, gevolgd door de rest van de groep. We vonden in eerste instantie niks. Totdat Nic Luijben na enig zoeken toch het nest ontdekte, met drie eieren. Er zou dus waarschijnlijk nog een ei bijkomen.

Diezelfde avond nog heeft de groep het de boer laten weten en gevraagd of het nest mocht worden afgezet, en vervolgens het nest rondom afgezet met stroomdraad tegen de vos en andere rovers. Want in de buurt zat een burcht met jonge vossen en de ouder-vos stroopt de hele omgeving af op zoek naar prooi. Jos van den Heuvel heeft ook nog kraaien doodgeschoten in de buurt van het nest. Maar het leverde allemaal wel een nest wulpen op dat uitkwam. Ik was onder de indruk hoeveel moeite er voor moet worden gedaan. Jos van den Heuvel is al vanaf zijn jeugd jager en heeft daar een scherpe blik aan overgehouden.

Ook allerlei andere vogels te zien en te horen

In de andere groepen, waaraan ik tevoren had meegedaan, ontdekte ik nog wel eens een kievitsnest, maar in deze groep geen enkele keer. Omdat de anderen, die er soms vier tegelijk zagen, mij telkens voor waren. Toch is het nuttig om mee te lopen, want des te groter is het gebied dat je kunt bestrijken. Tussendoor zie of hoor je ook allerlei andere vogels, zoals de kleine plevier, de kwartel, de geelgors, de gele kwikstaart, de krakeend en de wilde eend. De laatste drie konden ook worden ingevoerd als gevonden, beschermde en uitgekomen legsels. En dan was er nog de grutto, ofwel, zoals Jan Bijnen deze noemt, de gruuft.

Ik had niet verwacht de wulp nog op het Brabantse land te zien, maar al helemaal niet de grutto. Die bracht ik meer in verband met de Waddeneilanden, waar ik hem vaak op boerenland had waargenomen. Op 8 mei zag ik zelfs op drie verschillende plekken in Mariahout grutto's. Er waren twee plekken met vier ha ongemaaid grasland waar de boer die wil deelnemen, wat subsidie voor krijgt. Bij de ene boer zagen we twee volwassen grutto's, die drie jonge grutto's vliegles aan het geven waren. Bij de andere boer hebben zelfs drie grutto's gebroed en verder een wulp. Bij deze boer werden de 4 ha door de groep omheind en afgezet met stroomdraad die op zonnepanelen werkte.

vooral in Mariahout, deel 2

Cor Peters

Jan Bijnen

Behalve de vaste groep hielp hierbij ook de dochter van Jan, Violet Bijnen. Behalve de drie grutto's en de wulp hadden binnen deze afgezette 4 ha ook twee paartjes krakeenden een nest. Op 12 juni waren de kuikens verdwenen naar de omgeving, waar aan de slootkanten en elders meer voedsel te vinden was. En op die dag is de stroomdraad weer verwijderd en zou de boer weer kunnen maaien.

Gruttokuikens zijn al na korte tijd in staat om te vliegen. Wulpen zitten nooit zo dichtbij elkaar te broeden als grutto's of kieviten. Dit zagen wij ook in Mariahout, waar dus drie gruttonesten waren binnen die 4 ha, maar slechts één wulpennest. Op twee andere plekken in Mariahout, tamelijk ver van elkaar af, heeft ook een paartje wulpen jongen grootgebracht. Ook hier werd het terrein afgezet met stroomdraad, maar dit was slechts een kleine oppervlakte rondom dat ene wulpennest. Er waren nog vier andere plekken waar een paartje wulp werd waargenomen. Dit was meestal op zeer afgelegen graslanden omdat de wulp daar het liefste broedt. Waarschijnlijk zijn hier ook wulpen grootgebracht, maar dit hebben we niet met zekerheid kunnen vaststellen. In totaal kom je dan waarschijnlijk op zeven wulpenlegsels in Mariahout.

Grutto

Onderling contact weidevogelgroepen

En dan ging er door een ongelukkige samenloop van omstandigheden ook nog een wulpennest verloren. Op 25 april merkten we dat vanwege aanleg van leidingen een zandweggetje helemaal was afgesloten. We konden hier niet langs. De week daarop was er een bericht binnengekomen dat er juist in dat gebied een wulpennest kapot was gemaaid, omdat de loonwerker het te laat zag. Als ie het had geweten, had ie er graag rekening mee gehouden. Het was in ons grensgebied. Even verderop is de weidevogelgroep Boerdonk actief (die dus ook in Keldonk actief is), en de loonwerker had hen ingelicht. Tom van Lieshout van de groep Boerdonk had de coördinator van Laarbeek, Peter Hoevenaars, ingelicht en die had weer de coördinator van de Mariahoutse groep, Jos van de Kam, ingelicht over het verloren gegane nest. Dus de weidevogelgroepen houden elkaar ook onderling in de gaten. Net over de grens, de andere kant op richting Jekschoot, is Mario Bullens, de grootste wulpenkenner van Brabant, actief als beschermer.

Wordt vervolgd

Plantaardig koken met Marrit

Het is bijna weer bijna 21 december, de kortste dag van het jaar. Al eeuwenlang wordt deze winterzonnewende gevierd met het Joelfeest, ofwel Midwinter, waar onze kerstviering op is gebaseerd (Yuletide). Een feest waarbij de terugkeer van het licht wordt gevierd met warme gerechten en dranken. Traditioneel een beetje vlees, maar vooral met bonen, noten, specerijen en zoetigheden zoals marsepein. Met de volgende recepten krijg je zelf ook weer zin in de zonnestralen.

Fijne kerst!

Filodeegbakjes met linzenvulling, 18 stuks

Ingrediënten

2 el olijfolie, plus extra om te bestrijken
1 ui, fijngesneden
2 stengels bleekselderij, fijngesneden
2 wortels, fijngesneden
Een bouquet garni van 6 salieblaadjes en een paar takjes tijm
2 el tomatenpuree
Ong. 6 gewelde zongedroogde tomaten, fijngesneden, welwater bewaren
Gekookte linzen uit blik (310g)
6 vellen veganistisch filodeeg, elk ca. 50 x 25 cm
Zout en peper en/of chilipeper

Bereiding

Verhit de olie in een grote koekenpan. Voeg de uien, bleekselderij en wortel met een theelepeltje zout toe en bak ongeveer 8 minuten op middelhoog vuur, tot de groenten zacht zijn. Voeg bouquet garni toe en bak 1 minuut.

Voeg dan de tomatenpuree, gewelde tomaten en welwater toe. Roer goed door en breng op smaak met (chili)peper.

Voeg linzen toe en laat rustig stoven voor 15 minuten, tot het droog is. Haal de pan van het vuur.

Verwarm de oven voor op 190 °C.

Leg twee vellen filodeeg naast elkaar op je werkblad en bestrijk ze met olijfolie. Stapel ze op elkaar en snijd ze in 6 vierkantjes. Bereid de overige vellen filodeeg op dezelfde manier.

Vet 18 vormpjes van een minimuffin-vorm in en duw hier een stukje filodeeg in tot het een bakje vormt. Doe in elk bakje een eetlepel van het linzenmengsel. Bak af in 10-15 minuten, tot het deeg mooi goudbruin is. Laat in de vorm buiten de oven even afkoelen. Haal voorzichtig uit de vorm.

Eet warm of op kamertemperatuur.

Vooraf maken? Bak de filodeegbakjes 'blind' met bakbonen of rijst, en bereid het linzenmengsel voor. Vul de cups net voor serveren. Je kunt ook kant en klare cups van bijv. Jos Poell gebruiken

Gebak met amandelspijs en marmelade voor 8-10 personen

Ingrediënten

1 rol vers bladerdeeg
3 el van je favoriete jam of marmelade
1 el plantaardige "melk"
Handje geschaafde amandelen

Voor de amandelspijs:

100 gram kristalsuiker
125 gram amandelmeel
1 tl amandelessence
3 el plantaardige melk, bijv. amandel

Bereiding

Maak de amandelspijs door de ingrediënten hiervoor met een lepel door te roeren tot een egale massa. Laat even rusten.

Leg bladerdeeg uit de koelkast, en verwarm de oven voor op 190 °C.

Rol het bladerdeeg uit op een bakplaat. Smeer de spijs uit over het bladerdeeg, laat 5 cm aan de randen vrij.

Smeer de jam of marmelade over de spijs.

Snij bladerdeeg in door eerst de hoeken gedeeltelijk in te snijden en naar binnen te vouwen. Vouw dan de korte zijdes naar binnen over de spijs. Snij de lange zijdes in elke 1,5cm. Vouw de stroken naar binnen over de spijs.

Bestrijk met plantaardige melk en bestrooi met amandelschaafsel. Bak in de oven 20 minuten tot het bladerdeeg gaar is en het amandelschaafsel goudbruin.

Laat afkoelen tot kamertemperatuur, bestrooi met poedersuiker en snij in stukken.

links Carla, rechts Marrit

Wij kijken terug op een zeer geslaagde, gezellige en leerzame workshop samen met jullie!
Carla en Marrit

Kookworkshop Tofu, 17 oktober

Tofu is bovendien betaalbaar: voor een paar euro heb je genoeg eiwitten voor meerdere maaltijden. En je kunt er alle kanten mee op: krokant bakken, grillen, verkruimelen als gehakt, of zelfs gebruiken in desserts of smoothies. En dan het milieuaspect, waar soms misverstanden over zijn. Er wordt vaak gedacht dat voor soja regenwouden worden gekapt, maar dat klopt niet voor tofu. Zo'n 80 tot 90 procent van alle soja wereldwijd gaat namelijk naar veevoer, niet naar tofu of sojadrink. De soja die voor tofu gebruikt wordt, komt meestal uit Europa, Canada of de VS, vaak van duurzame teelt. Kortom: tofu is gezond, goedkoop, milieuvriendelijk, en bovenal — als je weet hoe je het bereidt — ongelooflijk lekker.

Een veelzijdig en gezond product

Voor we beginnen met snijden, wassen, koken en bakken, geeft Marrit een inleiding over wat tofu is en wat je er allemaal mee kunt.

Tofu wordt gemaakt van sojabonen en is een echte voedingskrachtpatser. Het zit boordevol plantaardige eiwitten, zo'n 10 tot 12 gram per 100 gram, dat is vergelijkbaar met kipfilet, en zelfs meer dan in een ei. En tofu bevat nauwelijks verzadigd vet en geen cholesterol, wat het een gezonde keuze maakt voor iedereen die minder vlees wil eten. Daarnaast is tofu ook een mooie bron van calcium.

Soms hoor je dat soja 'hormonen' bevat, maar dat klopt niet helemaal. Soja bevat fyto-oestrogenen, dat zijn plantaardige stoffen die lijken op ons oestrogeen, maar veel zwakker zijn. Onderzoek laat zien dat ze juist een neutraal of zelfs gunstig effect hebben. In landen waar mensen dagelijks soja eten, zoals Japan, komen hormonale problemen of borstkanker niet vaker voor, maar juist iets minder. Dus nee: tofu is niet slecht voor je hormonen. Het is gewoon een gezonde, plantaardige eiwitbron.

Tofu gehackt

Na het gezellige samen koken genieten we van onze eigen tofu gehackt, tofu döner kebab, tofu aardbeienkwarkdessert en tofu pancakes.
Dank aan Carla en Marrit.

Ledenfeest

Wat een gezellig feest was het. Een feest voor alle leden van IVN Laarbeek. Georganiseerd door het bestuur.

We genoten van hapjes en drankjes. Van een heerlijk buffet met vlees, fruit en salades. Voor het grillen zorgden Peter en Marleen.

Voor de mensen die veganistisch eten (en die zijn er steeds meer) was er een heerlijke barbecue, verzorgd door Marrit en Monique.

Hartelijk dank aan iedereen die meehielp aan deze fijne middag,

We deden spelletjes zoals micado, domino en vragenspelletjes in groepjes van vier.

Daarbij schoven we steeds een plaats op. Daardoor praat je ook eens met mensen die je nog niet kent. Een prima idee!

Er was aan deze spelronde ook een prijs verbonden voor degene met de meeste punten.

Dat bleek Marrit te zijn. Zij was dolgelukkig met het mooie en nuttige egelhuis dat door Klaas was gemaakt.

6 september

Joyce

De imkers van IVN Laarbeek

Met het inwinteren van de bijen sloten we de afgelopen weken het bijenjaar 2025 af. De bijen zijn nu in winterslaap en de kasten blijven tot aan het voorjaar dicht. Een mooi moment om terug te kijken op het afgelopen bijenjaar en uiteraard ook om vooruit te kijken naar 2026.

Na de winterslaap

In het voorjaar van 2025 kwamen er vijf volken uit hun winterslaap. Met een klein beetje bijvoeren gedurende het prille voorjaar groeiden vier volken gezond verder, terwijl één volk achterbleef. We vermoeden dat dit volk de winter niet gezond is doorgekomen, en het heeft het uiteindelijk helaas ook niet gered. Van de vier gezonde volken is er eentje 'verhuisd', letterlijk dus een 'volksverhuizing', naar de demonstratiekast op Dorpsboerderij De Weverkeshof in Nuenen, om het in al zijn pracht en praal te kunnen laten zien aan de bezoekers. Van de overige drie volken groeiden er twee voldoende om te kunnen splitsen, ook wel 'een aflegger maken' genoemd. En, de teller stond op zes volken!

Met het groter worden van de bijenvolken groeiden ook de Aziatische hoornaarsnesten in de Gemeente Laarbeek en omgeving, zowel in aantallen als in grootte. De bijen bij IVN doorstonden de eerste 'test': een primair nest van deze invasieve exoot in een kastje in de bijenstand – het zijn brutaaltjes, die Aziatische hoornaars. Ondertussen groeide het 'imkerteam' van IVN Laarbeek ook mee, en vol enthousiasme verwelkomden we Marion de Dooij binnen ons team: we zijn maar wat blij met haar.

Enkel overvloed slingeren voor consumptie

Met het steeds vrolijker schijnende zomerzonnetje op onze bolletjes werd het tijd om de honingproductie eens wat nader te bekijken. Zoals veel mensen inmiddels weten, slingeren we bij IVN alléén de overvloed voor consumptie, en dat betekent dat er per kast zo'n tien tot twaalf kilogram honing in de kasten blijft voor de bijen zelf. Die overvloed was maar liefst 33 potjes à 400 gram, van de kasten bij IVN en op De Weverkeshof samen. Dit jaar zijn de potjes voor het eerst voorzien van zelfgemaakte etiketten van drukkerij Mizdruk aan de Dorpsstraat in Aarle-Rixtel (<http://www.mizdruk.nl>). Interesse in een potje (of twee)? Laat het me gerust weten. De kosten zijn € 7,- per potje en deze 'opbrengsten' komen voor 100% ten goede aan de bijen en het materiaal dat nodig is om goed voor ze te kunnen zorgen.

‘Skippyballen’

Daar waar de varroamijt, doorgaans de grootste bedreiging voor de bijengezondheid, zich vooralsnog rustig hield dit jaar, hadden we minder geluk als het ging om de Aziatische hoornaar, die inmiddels geen primaire, maar secundaire nesten bouwde – dit zijn de grote ‘skippyballen’, die ook regelmatig in het (landelijke) nieuws waren. In Aarle-Rixtel werden twee van dit soort nesten geruimd: eentje op het IVN-terrein, en de andere in de Kannelustweg.

De bijen bij IVN lijken zich vooralsnog kranig geweerd te hebben, evenals de afleggers van deze volken, die op de Weverkeshof staan. Echter, het volk in de demonstratiekast heeft het in deze periode niet gered. Hoewel het niet zeker is dat de oorzaak ook écht alleen de Aziatische hoornaar was, lijkt dat wel waarschijnlijk, mede omdat de kast was leeggeroofd. Dat betekent, dat de teller weer terug ging naar vijf volken. Deze vijf volken zijn nu in hun winterslaap, waar we ze dit jaar nog één keer gaan ‘lastigvallen’ voor hun varroabehandeling.

Terwijl zij lekker tukken, start voor ons de voorbereiding voor het komende bijenjaar. Taken die wij in de winter uitvoeren zijn onder andere:

- Opruimen, schoonmaken van materiaal
- Omsmelten van de overgebleven was, om hier vervolgens weer nieuwe raampjes van te maken
- Voorbereiden van de IVN-jeugdmiddag over de bijen op **woensdag 08 april 2026**
- ‘Reclame maken’ voor het honing slingeren op **zaterdag 11 juli 2026** op Dorpsboerderij de Weverkeshof in Nuenen
- Voorbereiden van de lezingen over IVN Laarbeek en de bijen op **donderdag 15 oktober 2026** om **20:00 uur** en op **donderdag 18 maart 2027** om **20:00 uur**
- Het schrijven van stukken zoals deze, voor in de komende edities van De Bimd

Uitvoerige informatie over de geplande activiteiten van onze imkers vind je in de volgende edities van De Bimd. (redactie)

Ben je nu nieuwsgierig geworden naar de bijen?

Of wil je eens een kijkje komen nemen bij ons bij IVN of op Dorpsboerderij De Weverkeshof in Nuenen?

Een spreekbeurt houden over bijen?

Of interesse om ook imker te worden?

Laat je horen! We nemen je graag mee in de wonderlijke wereld van de bijen.

Leucisme, melanisme, albinisme

Leucisme is een genetische afwijking bij dieren en mensen. Deze afwijking zorgt voor een verminderde pigmentatie. Daardoor wordt het dier wit of gedeeltelijk wit. Leucisme komt voor bij vrijwel alle diersoorten, huisdieren én wilde dieren. Bij een mens resulteert het in een witte, bleke of vlekkerige huid. De ogen behouden hun normale kleur, in tegenstelling tot albinisme waarbij de ogen rood kleuren doordat de bloedvaten zichtbaar worden.

Bij dieren behouden poten en snabels ook hun normale kleur. De kleurafwijking wordt veroorzaakt door de afwezigheid van bepaalde melaninecellen, hoewel melanine wel wordt aangemaakt. Maar bij vogels komt die niet tot uiting in de veren door het gemis aan bepaalde eiwitten. Leucisme geeft dus veren zonder melaninepigment. Naast wit gekleurde vogels zijn er ook bonte tussenvormen. Dus

een vogel met zowel witte als gekleurde veren, bijvoorbeeld zwart-wit bij een merel of kraai. Een vogel met melanisme heeft vaak een donkere of bijna zwarte was over zijn veren. Dat ontstaat juist door te veel donkere pigmenten, of een andere verdeling ervan.

Leucistische vink in Aarle-Rixtel, foto via Antoon Verhoeven

Bij een albino ontbreekt elk pigment, in alle delen van het lichaam. Je kan dus niet een beetje albino zijn, net zo min als je een beetje zwanger kan zijn.

De Bijenwolf

Hetty Lemmens stuurde de redactie van De Bimd een artikel in een Belgisch tijdschrift toe over de bijenwolf. Een heel interessant verhaal, maar niet zomaar letterlijk over te nemen. In samenspraak met Hetty heeft de redactie besloten zelf een bijdrage te leveren over dit interessante insect.

De bijenwolf (*Philanthus triangulum*) is een graafwespensoort, die in Nederland algemeen voorkomt. Het is een vrij grote wesp, die vooral vliegt tussen mei en oktober. De mannetjes zijn 8 tot 10 mm, de vrouwtjes 13 tot 18 mm. Ze zijn zwart met een gele bandering op het achterlijf. Ze hebben gele pootjes en een duidelijk ingesnoerde kop met platte antennes.

Foto: L. Westgeest

Bijenwolven leven solitair en danken hun naam aan het feit dat ze voornamelijk honingbijen eten. Met name aan het eind van de zomer zijn ze aan te treffen op zandgronden (zoals heide en duin), als de heide in bloei staat, maar ze komen ook voor in lössgebieden en zelfs tussen stenen. De mannetjes zijn tamelijk onschuldige insecten. Zij bezoeken bloemen, vooral guldenroede, om nectar te verzamelen.

Foto: Kwekerij Flora voor Fauna

Het vrouwtje graaft haar nestholletje in een zanderige bodem. De ingang is te herkennen aan een zandheuveltje. Soms maakt ze haar nestje in een zanderige steile wand die door de zon wordt beschenen. Ze graaft een ingewikkeld nest: een gang van 20 tot 100 cm lang met aan het uiteinde diverse zijgangetjes, eindigend in een broedkamer. Dan gaat ze op bijenjacht.

Eerst prent ze de omgeving goed in haar geheugen. Dan vliegt ze laag over bloemen waar honingbijen graag hun voedsel halen, zoals bloeiende heideplanten. Ze gaat op een wat hoger uitstekende bloem zitten en wacht tot ze nietsvermoedende, nectar en stuifmeel verzamelende honingbijen ziet. Ze gaat recht met haar lijf voor de prooi hangen. Dan valt ze aan en probeert de bij te steken.

Deze gaat in de verdedigende stand met haar uitgestoken angel. Maar de huid van de bijenwolf is hard en glad en de angel glijdt keer op keer weg. Dan krijgt de honingbij zelf een verlammeende steek. De bijenwolf grijpt haar prooi vast en drukt de nectarblaas van de bij plat. De honingbij moet overgeven en de nectar loopt over haar tong naar buiten. Het bijenwolfvrouwtje doet zich al slurpend tegoeed aan de hoeveelheid nectar. Daar krijgt ze energie van!

Nu begint het zware werk: ze klemmt de honingbij tegen haar lijf en vliegt als een 'wolf in schaapskleren' naar haar holletje. Daar sleept ze de bij naar één van de broedkamertjes.

Foto: J.A. van Popering

Op één dag vangt ze zo tussen de 5 tot 10 honingbijen. Die worden netjes in haar nest gesorteerd. Mannelijke bijenwolfnakomelingen krijgen meestal 2 of 3 dode honingbijen, vrouwelijke krijgen er 4 tot 6. De bijenwolf legt op één ervan een eitje. Als de larve na enkele dagen uitkomt, begint die meteen de dode bijen op te peuzelen. Enige tijd later spint de jonge bijenwolf zich in tot een cocon en wacht het voorjaar af.

Lezingen in De Bimd

Eén keer per maand is er op donderdag een lezing in IVN-gebouw De Bimd aan de Beekseweg 3 te Aarle-Rixtel. De toegang is gratis. U betaalt wel voor een consumptie.

Donderdag 15 januari 2026, 10.00 - 22.00 uur
"Stikstof en biodiversiteit"
door Bèr Peeters

Er is ontzettend veel gezegd en geschreven over de huidige problemen in de landbouw in relatie tot de natuur. Daarbij wordt met name gekeken naar de rol van stikstof en de gevolgen voor de natuur. In mijn lezing spreek ik niet over de relatie tussen stikstof en klimaat, nauwelijks over stikstof en gezondheid. Ik bespreek hoofdzakelijk wat de wetenschap feitelijk zegt over het teveel aan stikstof en het verlies aan biodiversiteit. Wat is biodiversiteit? Wat is stikstof? Wij en ook de natuur kunnen niet zonder. Maar wat zijn de gevolgen van teveel aan stikstof voor het bodemleven, planten, dieren en het water?

Bèr Peeters was 35 jaar leraar aardrijkskunde aan het VO Bisschoppelijk College Weert. Daarna was hij 9 jaar coördinator bij het Natuur- en Milieucentrum (NMC) 'De IJzeren Man' Weert. Nu werkt hij daar als vrijwilliger. Hij is al 40 jaar lid van IVN Weert e.o. en mede-opleider Natuur- en Landschapsgidsen. Ook is hij ontwikkelaar van projecten voor BAO, VO en studenten Fontys. Bèr geeft lezingen aan een soms zeer divers publiek, leidt klimaatwandelingen en (fiets)excursies.

Donderdag 19 februari 2026, 10.00 - 22.00 uur
"Invasieve soorten"
door Frans Kapteijns

Invasieve soorten zijn alle planten en dieren die hun oorsprong elders hebben en dus niet inheems zijn. Frans vertelt hoe schadelijk en bedreigend deze kunnen zijn. Ze hebben zich hier gevestigd en kennen geen natuurlijke vijanden. Daardoor kunnen ze enorm uitgroeien en bedreigen ze hier de inheemse soorten. Dit is natuurlijk funest voor de hier toch al teruglopende biodiversiteit. Niet alleen in ons land veroorzaken zij veel overlast, maar ook op tal van andere plaatsen in de wereld, elk daar met een eigen probleem. Ziektes, schade aan gebouwen, dijken of watergangen, maar ook economische schade zijn dan het resultaat.

Helaas is menselijk handelen de oorzaak van deze ellende. We nemen bewust en onbewust overal van alles mee en zo komen deze soorten in ons land. Daarnaast verkopen dierenwinkels en grote en kleine tuinbedrijven ook allerlei invasieve soorten, omdat ze zo mooi of kleurrijk zijn. Helaas ontsnappen ze soms uit onze tuinen en veroveren ze ons land. Voorbeelden van invasieve exoten in Nederland zijn de reuzenberenklauw, Japanse duizendknoop, Amerikaanse waternevel, Amerikaanse rivierkreeft en de zonne-

baars. "Deze soorten verjagen de inheemse planten en dieren. Ze hebben hier geen natuurlijke vijanden, ze worden niet opgegeten. Beken groeien dicht, andere planten hebben geen kans om te groeien want ze krijgen geen licht, de biodiversiteit gaat hard achteruit. Dit moeten we niet willen", zegt Frans.

De natuur heeft het al zwaar door klimaatveranderingen. De afgelopen jaren zijn de bossen en de heide geplaagd door heel veel droogte waardoor de grondwaterstand erg is gedaald. Mineralen uit de bovenlaag zijn verdwenen en bomen en planten zoals de zomereik en beuk, de zonnedauw en klokjesgentiaan kunnen niet overleven. De insecten die afhankelijk zijn van deze soorten, sterven langzaam uit. Maar ook periodes met plots teveel water door hevige regenval zijn funest voor de natuur.

Frans Kapteijns was van 2003 tot 2016 mediaboswachter bij Natuurmonumenten. Sinds zijn pensioen in 2016 is hij vrijwillig boswachter en begeleidt hij natuurwandelingen en excursies en houdt hij lezingen. In 2009 werd hij onderscheiden met een lintje.

Donderdag 19 maart 2026, 10.00 - 22.00 uur
"Dat zie je toch!? Bomen herkennen"
door Willy van de Vorst

Herkent u dat? Je ziet een boom en je denkt: "Welke boom is dat?"

Op donderdag 19 maart 2026 verzorgt boomspecialist Willy van de Vorst bij IVN Laarbeek de lezing "Dat zie je toch!?, bomen herkennen aan groeiwijze, schors, bladeren, bloemen, vruchten".

Aan de hand van kenmerken van de diverse bomen, zowel in de zomer als in de winter, neemt hij ons mee in de diversiteit die bomen hebben.

Wat doet een standplaats met een boom, hoe ontwikkelt hij zich door de jaren heen, en wat zijn de verschillen tussen de diverse variëteiten.

Na deze lezing kijkt u anders naar bomen en herkent u niet enkel de loof- maar ook de naaldbomen.

Agenda

Publiekswandelingen Natuurtuin De Bimd

Iedere **vierde zondag van de maand** is er een wandeling in IVN Natuurtuin de Bimd.

Aanvang 9.30 uur

Duur ongeveer 2 uur, na afloop gratis koffie of thee.

Vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld voor onderhoud van de natuurtuin en de wandelroutes.

Zondag 25 januari 2026

Zondag 22 februari 2026

Zondag 22 maart 2026

Publiekswandelingen

Zondag 14 december 2025 Gulden Land
Herontwikkeling natuurgebied tussen de Kop van Aarle en Helmond-Noord, water, cultuurhistorie en recreatie

Tijdstip: 10.00-12.00 uur

Vertrek: Tuincentrum d'n Heikant

Bakelseweg 1, 5735 SC Aarle-Rixtel

Gidsen: Gerrit Post, Monique Smit, Giel Jacobs

Zondag 11 januari 2026 Stiphoutse bossen
Vennenwandeling, doorstapwandeling van 8 km langs een vijftal vennen

Tijdstip: 10.00-12.00 uur

Vertrek: Parkeerplaats Witven

Gerwenseweg 90, 5708 EL Helmond

Gidsen: Frank van Bakel, Giel Jacobs, Marjolein Linssen

Zondag 8 februari 2026 Schevelingse Loop
Beekdal landschapswandeling (Foto hiernaast)

Tijdstip: 10.00-12.00 uur

Vertrek: Croyse Hoeve

Croylaan 9, 5735 PD Aarle-Rixtel

Gidsen: Henk van Beek, Henk van Zundert

Zondag 29 maart 2026 Ruweeuwsels
Voorjaarswandeling met vroege bloeiers

Tijdstip: 10.00-12.00 uur

Vertrek: Brug Sluis 5

Achterbos, 5737 PR Lieshout

Gidsen: Frank van Bakel, Monique Smit, Liesbeth van Kooten

Activiteit voor leden

Zondag 21 december 2025 Jaarafsluiting 2025

Tijdstip: 10.30 -12.30

Plaats: IVN-gebouw De Bimd

Activiteit voor iedereen

Vrijdag 30 januari t/m zondag 1 februari 2026

Nationale Tuinvogeltelling 2026

'De Hort op'-wandelingen zijn speciale publiekswandelingen, die te zijner tijd bekend zullen worden gemaakt via de MooiLaarbeekKrant.

Lezingen in De Bimd

Tijd: Donderdag van 20.00 - 22.00 uur

IVN-gebouw De Bimd, Beekseweg 3, 5735 CB Aarle-Rixtel

Donderdag 15 januari 2026

"Stikstof en biodiversiteit"

Lezing door Bèr Peeters

Donderdag 19 februari 2026

"Invasieve soorten"

Lezing door Frans Kapteijns

Donderdag 19 maart 2026

"Dat zie je toch!? Bomen herkennen ..."

Lezing door Willy van de Vorst

